

شعر «بِسْوَى عَشْق» از «نظام وفا»

Subject: بلاغت کاربردی
Date: ص ۱۴

ای که مایوس از همه سوس، بسوی عشق رو کن
قبله دل هست اینجا، هر چه خواهی آرزو کن

تا دلی آتش نگردد، حرف جاسوزی نگوید
حال و خواهی اگر از گفته صاحب و جو کن

زرد روی در میان گلرخان عیب است بر من
روی زردم را به خون، ای دیده گاه شست و شو کن

حیرت، کج و نیست، تو کج بینی ای در از حقیقت
گر چه کس را نکو خواهی، برو خود را نکو کن

گشت تنهایی مرا ای دوست بر من رحمت آور
مردم از خاموشی ای دل با من آخر گفت و گو کن

چون خیال دوست، من چیزی نشاط آور ندیم
هر زمان فرسوده دل شتر، نظاما، یاد او کن

بررسی خصوصیات تعاملی ها در این سروده :

- ۱- تقابل میان کلمات (مأیوسی) و (عشوق)، زیرا (عشوق) ظاهر روی کردن و آرزوست.
- ۲- اگرچه تناسب میان کلمات در عرض این سروده دیده می شود و با یکدیگر ارتباط طولی ندارند، اما آنچه که این تناسب ها را بهم پیوند داده، تکرار جنس (تو) است این تکرار را از کاربرد فعل های سوم شخص (کن) استناده شدیم.
- ۳- این تناسب های که میان واژگان هست، در سایر چند معنایی شعر را قوی کرده است مثلاً: (سوز) در (جان سوزی) یک معنا دارد و در ارتباط با (آتش) معنایی دیگر و همین، ایهام تناسب زیبایی را ساخته است.

* در این سروده، اگرچه تناسب ها سطحی و دوپهلو در عرض ابیات آمده اند اما به مخاطب لذت می دهد و قفس که عناصر چند معنایی از نوع ایهام تناسب و استخدام شکل می گیرد به عنوان مثال:

واژه (زرد روی) به معنی (بیماری) است؛ اما واژه (زرد) را با (گلر خان) می بینیم. (گل) در (گلر خان) با (زرد) که نشانه بیماری است نیز سبب زیبایی شده است. در واقع تناسب به کار رفته در این قسمت، از نوع تقابل رنگ ها است.

* (ایهام) به کار رفته در این شعر، از نوع (ایهام) است.

* عناصر دو معنایی به کار رفته:
الف- (کج رو) در (روزگار کج رو) ← ۲- به معنی بد رفتار
۱- حریت فلک که کج است

ب- (کج بین) در (تو کج بینی) ← ۱- هم چنین را کج بین
۲- بد بین بودن

* تقابل میان (نشاط) و (فسوده)

بررسی این سروده از نظر «مکتب بقویر»

برای تحلیل (مکتب بقویر) در یک سروده و از جمله در این شعر به موارد زیر باید اشاره کنیم:

□ تناسب های (دوسویه میان کلمات شعر

□ تقابل های دوگانه میان واژه های آن

□ پیدا کردن واژه کلیدی شعر در این سروده واژه کلیدی (عشق) است.

□ یافتن و درک مکتب ادبی شعر در این سروده، مکتب (رمانتسیم) است.

□ بررسی نوع انجام در این شعر انجام ها به صورت عرضی بودن در طول شعر

در این سروده، ۳ چیز باعث انجام در کلیت شعر شده بود:

الف) هنر و ارجاع هنر: هنر مستتر (تو) از آغاز تا انجام شعر دیده می شود.

ب) انجام از نوع تکرار کلمات: (تو) این فعل بارها آمده بود

ج) انجام از نوع تکرار واژه های «س» و «ش»

□ بررسی نوع تناسب ها در شعر به سطر / مبدئین بر حینال / از نوع تکرار

□ رده های از (کلاسیک) در واژگان دیده می شود.

□ تیب شناسی واژگان: آتش، جاسوز، چرخ، کج رو، کج بین، حقیقت، رحمت

□ بقا و سیر این سروده، اندام وارثی ندارند به صورت عرضی هستند

□ کتب (احساس) و (عاطفه) در بقا و سیر عرضی این سروده دیده می شود

کتب احساس، گاه با (اغراق) بیان می شود.

□ (عشق) به کار رفته در این شعر، شفاف است و پیچیدگی ندارد به ندرت در قالب کنایه و ابهام

□ از نظر بقویر، فعل های به کار رفته در این سروده، حریت دارند و سبباً هستند

□ درست است که کلمات استفاده شده در این شعر، مأیوس آورده هستند اما شاعر در اندوه

رمانتیک باقی نمی ماند بلکه بسوی عشق نشاط آور می رود.

□ این شعر، یک شعر رمانتیک (شخص) است؟ (انجامی) است؟ (عاطفی) است؟ یا صرفاً

□ (تعم) یا (موضوع اصلی) شعر، (عشق) بود.

□ در اجزای بقویر این سروده، انفکاک دیده می شود عدم اندام وارثی

□ هنر سازه ها (= آرایه های) به کار رفته در شعر، پیچیده نبودند.

□ استفاده به جا و خوب شاعر از کلمات (چند معنایی) و (کنایه) و (تقابل)

□ کتب در مورد واژگان و موسیقی کلمات و واج ها